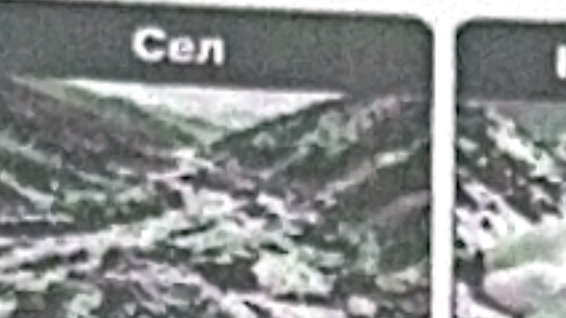

Сабак тақырыбы: 1. Табиғи апаттар, олардың туындау себептері мен салдары. 2. Табиғи апаттар кезіндегі адамдардың іс-қимыл тәртібі
Өткізілетін айы: Қазан

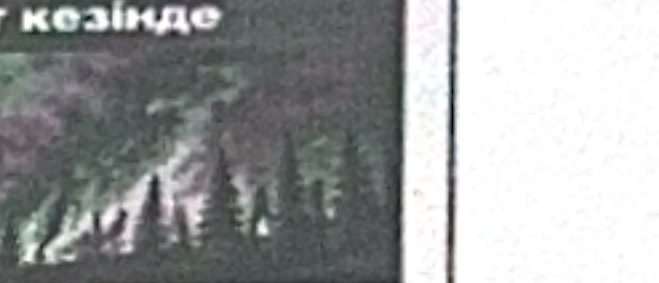
Мақсаты: Мақсаты балалар арасында салауатты өмір салтын кеңінен дәріптеу, төтенше жағдайлардың туындауы мен қауіп төнген кезінде жеке және ұжымдық қауіпсіздік мәселесіне саналы және жауапты көзқарасты қалыптастыру.

Табиғи апаттар, олардың туындау себептері мен салдары

Жер сілкінісі	Су тасқыны	Сел	Қар көшкіні	Дауыл, боран	Құрғақшылық	Орман және дала өрттері
						
Себептері: • жер қыртысының қозғалысы; • тектоникалық плиталардың жығылуы.	Себептері: • қардың еруі; • нөсер жаңбыр; • өзен суының арнасынан шығуы.	Себептері: • қатты нөсер жаңбыры; • қардың тез еруі; • таулы аймақтардағы табиғи өзгерістер.	Себептері: • жыл қар жаууы; • температураның күрт көтерілуі; • желдің күшеюі.	Себептері: • қатты жел; • ауа райының күрт өзгеруі; • қысым боран.	Себептері: • ұзақ уақыт жарық сәулесінің болмауы; • жағарм температурасы; • климаттың өзгеруі.	Себептері: • найзағай; • адамның ойымыз арменгі; • құрғақ ауа райы.
Салдары: • ғимараттардың қирауы; • адам шығыны; • инфрақұрылымның бұзылуы.	Салдары: • үйлердің су астында қалуы; • өгінің жойылуы; • жолдардың бұзылуы.	Салдары: • адамдардың қаза болуы; • үйлер мен жолдардың қирауы; • табиғи ортаның бұзылуы.	Салдары: • адамдардың қаза болуы; • жолдардың жабылуы; • ғимараттардың бұзылуы.	Салдары: • ағаштардың құлпыт; • электр желісінің үзілуі; • жолға қозғалысының тоқтауы.	Салдары: • өгінің күйреуі; • су тапшылығы; • мал шығыны.	Салдары: • орманның жойылуы; • жануарлардың қиратылуы; • ауаның ластануы.

! Табиғи апаттардың алдын алу мүмкін болмаса да, олардың салдарын азайту үшін қауіпсіздік ережелерін білу және дайын болу – әр адамның міндеті!

Табиғи апаттар кезіндегі адамдардың іс-қимыл тәртібі

Жер сілкінісі кезінде	Су тасқыны кезінде	Сел және қар көшкіні кезінде	Дауыл және боран кезінде	Өрт кезінде
				
- Сабыр сақтап, үрейге берілмеу. - Терезелерден және ауыр жинақтардан алыс тұру. - Мүмкіндік болса, берік үстелдің астына жасырыну. - Дүмпу аяқталғаннан кейін ғимараттан абайлап шығу.	- Қауіпсіз, биік жерге көтерілу. - Электр құралдарын қауіпсіз болса ғана ажырату. - Құтқарушылардың нұсқауларын орындау. - Су басқан жолдармен жаю немесе көлікпен өту.	- Қауіпті аймақтан тез арада алыстау. - Мүмкіндігінше биік өрі қауіпсіз жерге шығу. - Таулы аймақтардағы ескерту белгілерін елемей қалдырмау. - Құтқару қызметіне хабарлау.	- Үйден қажетсіз шықпау. - Терезелер мен есіктерді мықтап жабу. - Электр сымдары мен құлауы мүмкін ағаштардан алыс болу. - Жолға шықпауға тырысу.	- Дерев қауіпсіз жерге шығу. - Түтін бар жерде еңкейіп немесе еңбектеп қозғалу. - Өрт сөндіру қызметіне 101 немесе 112 нөмірі арқылы хабарлау. - Қауіпті ғимаратқа қайта кірмеу.

Сабырлық, сақтық және дұрыс әрекет – адам өмірін сақтап қалады!

Табиғи апаттар, олардың туындау себептері мен салдары

Табиғи апаттар – табиғат құбылыстарының әсерінен туындайтын, адамдардың өмірі мен денсаулығына, қоршаған ортаға және шаруашылыққа зиян келтіретін төтенше жағдайлар.

Негізгі түрлері

Жер сілкінісі	Су тасқыны	Сел	Қар көшкіні	Дауыл, боран	Құрғақшылық	Орман және дала өрттері
						
Жер қыртысының қозғалысынан туындайды.	Қардың еруі, нөсер жаңбыр немесе өзен суының арнасынан шығу салдарынан болады.	Таулы аймақтарда су, лай және тастардың үлкен жылдамдықпен төмен қарай ағуы.	Тау беткейінен қардың төмен қарай сырғуы.	Қатты жел мен қолайсыз ауа райы әсерінен пайда болады.	Ұзақ уақыт жауын-шашынның болмауынан туындайды.	Найзағайдан немесе адамның абайсыз әрекетінен болуы мүмкін.

Салдары:

- Адамдардың жаралит алуы немесе қаза болуы.
- Тұрғын үйлер мен ғимараттардың қирауы.
- Жолдар, көпірлер және байланыс құрылымының бұзылуы.
- Мал мен ауыл шаруашылығына зиян келуі.
- Қоршаған ортаның ластануы және табиғи ресурстардың жойылуы.

Табиғи апаттар кезіндегі адамдардың іс-қимыл тәртібі

Табиғи апат кезінде ең басты міндет – адам өмірін сақтау, сабырлық таныту және қауіпсіздік ережелерін орындау.

Жер сілкінісі кезінде	Су тасқыны кезінде	Сел және қар көшкіні кезінде	Дауыл және боран кезінде	Өрт кезінде
				
- Сабыр сақтап, үрейге берілмеу. - Терезелерден және ауыр жинақтардан алыс тұру. - Мүмкіндік болса, берік үстелдің астына жасырыну. - Дүмпу аяқталғаннан кейін ғимараттан абайлап шығу.	- Қауіпсіз, биік жерге көтерілу. - Электр құралдарын қауіпсіз болса ғана ажырату. - Құтқарушылардың нұсқауларын орындау. - Су басқан жолдармен жаю немесе көлікпен өту.	- Қауіпті аймақтан тез арада алыстау. - Мүмкіндігінше биік өрі қауіпсіз жерге шығу. - Таулы аймақтардағы ескерту белгілерін елемей қалдырмау. - Құтқару қызметіне хабарлау.	- Үйден қажетсіз шықпау. - Терезелер мен есіктерді мықтап жабу. - Электр сымдары мен құлауы мүмкін ағаштардан алыс болу. - Жолға шықпауға тырысу.	- Дерев қауіпсіз жерге шығу. - Түтін бар жерде еңкейіп немесе еңбектеп қозғалу. - Өрт сөндіру қызметіне 101 немесе 112 нөмірі арқылы хабарлау. - Қауіпті ғимаратқа қайта кірмеу.

Табиғи апаттардың алдын алу үшін қауіпсіздік ережелерін білу, төтенше жағдайларға дайын болу және құтқарушылардың нұсқауларын орындау қажет. Әр адамның дұрыс әрі жылдам әрекеті адам өмірін сақтап қалуға көмектеседі.